

מרכז המידע למודיעין ולטרור המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ תגובות חריפות באיראן להודעת רוסיה על עיכוב נוסף בהשלמת הכור בבושהר.
- ✓ קרוב לארבעה חודשים לאחר השבעת הנשיא: הושלמה הרכבת הממשלה העשירית.
- ✓ רשת הרכבת התחתית (המטרו) של טהראן במוקד משבר פוליטי חריף בין הנשיא למבקרו.
- ✓ על אף מאבק נמשך מצד השלטונות: עליה נמשכת בהיקף השימוש בצלחות לוויין.
- ✓ כמה זמן מדברות נשים איראניות בטלפון מדי יום?
- ✓ תמונות השבוע: אשת הנשיא, אעט'ם אלסאדאת פראחי, בהופעה פומבית נדירה בכינוס נשות מנהיגים באיטליה.

תגובות חריפות באיראן להודעת רוסיה על עיכוב נוסף בהשלמת הכור בבושהר

הודעת שר האנרגיה הרוסי, סרגיי שמטקו (Sergei Shmatko), בראשית השבוע על עיכוב נוסף בהפעלת הכור הגרעיני בבושהר, שהיה אמור להיפתח עד סוף השנה, עוררה תגובות חריפות באיראן. בשיחה עם עיתונאים אמר שמטקו, כי בשל סיבות טכניות לא יעמדו המהנדסים הרוסים בתאריך היעד שהציבו לעצמם.

חבר ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ, חשמתאללה פלאחת-פ'ישה (Hashmatollah Falahat-Pisha), האשים השבוע את רוסיה, כי שבה ומכרה את איראן במחיר גבוה לאמריקאים. הוא ציין, כי מאז ומעולם ניצלו הרוסים את איראן כמכשיר לניהול מקח וממכר עם מעצמות אחרות (ח'בר אונליין, 16 נובמבר).

חבר נוסף בוועדת החוץ והביטחון של המג'לס, כאט'ם ג'לאלי (Kazem Jalali), מתח אף הוא ביקורת על התנהלותה של רוסיה כלפי איראן. בראיון לאתר "דיפלומטיה איראנית" (16 נובמבר) אמר ג'לאלי, כי הדחיות החוזרות ונשנות בהשלמת הכור בבושהר מחזקות את חוסר האמון כלפי רוסיה בדעת הקהל האיראנית. הוא הזהיר, כי הימנעותה של רוסיה ממימוש התחייבויותיה לאיראן עלולה לפגוע ביחסים האסטרטגיים בין שתי המדינות. ג'לאלי ציין, כי איראן אינה מקבלת את הטענה הרוסית, לפיה השלמת העבודה בכור בבושהר נדחית בשל בעיות טכניות, וכי איראן הבהירה לרוסיה במספר הזדמנויות בעבר, כי הדחיות בהפעלת הכור נובעות בראייתה משיקולים פוליטיים מצד רוסיה.

טרם הצהרתו של שר האנרגיה הרוסי פרסם היומון הרפורמיסטי אפתאב-י יזד מאמר מערכת ביקורתי כלפי רוסיה, בו התייחס לדיווחים שהתפרסמו בשבוע האחרון בנוגע לעיכובים שמציבה רוסיה במשלוח מערכת ההגנה מפני מטוסים S-300. הרוסים מחפשים כל הזדמנות לשלול מהאיראנים את זכויותיהם, נכתב במאמר, ומשרתים את האינטרסים של ארה"ב ואירופה בציפייה לזיכויים נוספים מצד איראן. היומון הליון על שתיקתם הנמשכת של הבכירים האיראנים לנוכח ההפרות החוזרות ונשנות של ההסכמים עליהם חתומה רוסיה מול איראן, ובכלל זאת העיכובים הנמשכים בהשלמת בנייתו של הכור הגרעיני בבושהר. היומון דורש מהמדינות האיראנים לחדול מעצימת העיניים לנוכח מי שהתנהלותו מסכנת את האינטרסים הלאומיים של איראן (אפתאב-י יזד, 16 נובמבר).

היומון השמרני ג'מהורי-י אסלאמי הגיב השבוע בחריפות לאיום המרומוז, שהשמיע נשיא רוסיה, דמיטרי מדבדב, להחריף את הצעדים נגד איראן אם ייכשלו השיחות עימה. במאמר מערכת שפרסם היומון נכתב, כי ברור כיום יותר מאי פעם, שאין הבדל של ממש בין השקפותיהן של ארה"ב ושל רוסיה בנוגע לתוכנית הגרעין האיראנית. התפתחויות הימים האחרונים מצביעות על כך, שלא ניתן לסמוך על הרוסים ועל כוונתם לממש את התחייבויותיהם בפני איראן. התנהלותו האחרונה של מדבדב מול איראן, כפי שניכרה בשיחותיו עם הנשיא אובמה, מצביעה על כך, שרוסיה הפכה ממדינה שכנה ושותפה למדינה המאיימת על איראן ופועלת למימוש דרישותיהן של ארה"ב וישראל. איראן לא תושפע, עם זאת, מהאיומים ומהלחצים המופעלים כנגדה על-ידי רוסיה ותמשיך לפעול בהתאם לאינטרסים הלאומיים שלה. על מנהיגי הקרמלין להבין, כי שיתוף הפעולה שלהם עם ארה"ב בסוגיית הגרעין אינו משרת את טובתה של מוסקבה (ג'מהורי-י אסלאמי, 17 נובמבר).

ואילו האתר עצר-י איראן, המזוהה עם הזרם השמרני הפרגמאטי, המליץ לשפר את קשריה של איראן עם הקהילה הבינלאומית על מנת שלא יתאפשר עוד לרוסיה לנצל את קשריה הבלעדיים עם איראן כדי להמשיך ולנהוג כלפיה יחס משפיל.

הסיבה, שהרוסים מרשים לעצמם להתנהג באופן כה פוגע ביחס לאיראנים, נכתב בעצר-י איראן, היא שאיראן "שמה את כל הביצים בסל אחד". הדבר נכון לא רק בנוגע למערכות נשק ולהסתייעות ברוסיה במסגרת תוכנית הגרעין שלה, כי אם גם בתחומים כלכליים אחרים. כך, למשל, מעדיפים איראנים רבים לבלות את חופשתם ברוסיה.

על מנת להיחלץ ממצב זה על איראן לשפר את מעמדה בזירה הבינלאומית ואת קשריה עם מדינות נוספות במערב, ובכללן עם ארה"ב. קיום קשרים עם רוסיה אינו מוצדק יותר מקיום קשרים עם ארה"ב, שפגיעתה באיראן לאורך ההיסטוריה הייתה פחותה מזו של רוסיה, שבגדה בה פעם אחר פעם. אם תשפר איראן את קשריה עם הקהילה הבינלאומית, לא ירשו לעצמן מדינות כדוגמת רוסיה להתנהג באופן בלתי-ראוי כלפי איראן, כיוון שהן לא ייהנו עוד מבלעדיות בקשרים עימה. העם האיראני ראוי ליחס של כבוד במערכת הבינלאומית ולא ליחס משפיל, כדוגמת זה שהוא סופג מצד רוסיה (עצר-י איראן, 17 נובמבר).

בתוך כך התפרסמו השבוע תוצאות סקר דעת קהל, שבוצע בקרב גולשים איראנים באמצעות האינטרנט על-ידי סוכנות הידיעות הרוסית Ria Novosti בנוגע לתדמיתה של רוסיה בקרב האיראנים. הגולשים התבקשו להשיב, מהי לדעתם תדמיתה של רוסיה באיראן. מבין 1,506 הגולשים, שהשתתפו בסקר, השיבו 92 אחוזים שרוסיה סובלת מתדמית שלילית באיראן ורק 6.5 אחוזים השיבו, כי רוסיה נהנית מתדמית חיובית (עצר-י איראן, 15 נובמבר).

קרוב לארבעה חודשים לאחר השבעת הנשיא: הושלמה הרכבת הממשלה העשירית

כארבעה חודשים לאחר שהושבע כנשיא וכחודשיים וחצי לאחר אישור 18 מבין 21 מועמדיו לתפקידי שרים בממשלתו החדשה, אישר השבוע המג'לס את שלושת מועמדיו של מחמוד אחמדינז'אד לתפקידי שרי האנרגיה, הרווחה והחינוך. מג'יד נאמג'ו (Majid Namju) אושר לתפקיד שר האנרגיה ברוב של 210 תומכים, 26 מתנגדים ו-19 נמנעים; צאדק מחצולי (Sadeq Mahsouli) אושר לתפקיד שר הרווחה והשירותים החברתיים ברוב של 149 תומכים, 95 מתנגדים ו-21 נמנעים; וחמיד-רזא באבא'י (Hamid Reza Baba'i) אושר לתפקיד שר החינוך ברוב של 217 תומכים, 33 מתנגדים ו-13 נמנעים (סוכנויות הידיעות, 15 נובמבר).

צאדק מחצולי, מהנדס בהכשרתו, שימש כשר הפנים בממשלתו הראשונה של אחמדינז'אד. בעבר שימש מחצולי בתפקידי ניהול שונים במספר מחוזות, במשרד ההגנה ובמשמרות המהפכה.

מגיד נאמג'ו, אף הוא מהנדס בהכשרתו, שימש במגוון תפקידים בתחומי ההנדסה והבינוי במשמרות המהפכה, כחבר במועצת העיר כרמאן וכסגן שר האנרגיה.

חמיד-רזא באבאאי, מורה ובעל תואר דוקטור בתיאולוגיה אסלאמית, שימש במגוון תפקידים במערכת החינוך האיראנית וכחבר מג'לס.

משמאל לימין: מחצולי, באבאאי, נאמג'ו

יוזר, כי מועמדותם של פאטמה אג'רלו (Fatemeh Ajorloo) לתפקיד שרת הרווחה, סוסן כשאורז (Sousan Keshavarz) לתפקיד שרת החינוך ומחמד-עלי אבאדי (Mohammad Ali Abadi) לתפקיד שר האנרגיה לא אושרו על-ידי המג'לס בחודש ספטמבר ולפיכך נאלץ הנשיא להציג מועמדים אחרים במקומם. בעקבות הסתייגויות מכוונתו למנות נשים נוספות לתפקידי שרות בממשלתו חזר בו אחמדינז'אד מכוונתו למנות לפחות שלוש נשים כשרות בממשלה ונאלץ להסתפק בשרה אחת בלבד: מרזיה וחיד דסתג'רדי (Marzieh Vahid Dastjerdi), שמונתה לשרת הבריאות.

רשת הרכבת התחתית (המטרו) של טהראן במוקד משבר פוליטי חריף בין הנשיא למבקרי

משבר חריף פרץ השבוע בין ממשלת אחמדינז'אד לבין עיריית טהראן בעקבות הודעת הנשיא בראיון טלוויזיוני, שהעניק ביום רביעי שעבר (11 נובמבר), על כוונתו להעביר את האחריות לניהול רשת הרכבת התחתית (המטרו) של טהראן לידי הממשלה.

הודעת הנשיא באה על רקע חילוקי דעות חריפים וחילופי האשמות נמשכים בין הממשלה לבין עיריית טהראן והנהלת המטרו בשאלת האחריות לבעיות הקשות מהן סובל המטרו בטהראן. המחלוקת המרכזית קשורה לתקציב המטרו, שחלקו מגיע מעיריית טהראן וחלקו מהממשלה. לטענת עיריית טהראן והנהלת המטרו, לא העבירה הממשלה בשנים האחרונות את חלקה בתקציב הנדרש להפעלת רשת המטרו ולהרחבתה. מנהל המטרו, מחסן האשמי (Mohsen Hashemi), שהינו בנו של עלי-אכבר האשמי רפסנג'אני (Ali-Akbar Hashemi Rafsanjani), יו"ר המועצה לקביעת האינטרס של המשטר ומיריביו החריפים של הנשיא, האשים בשבוע שעבר את הממשלה באחריות למצוקה הכלכלית אליה נקלע המטרו. לדבריו, הממשלה לא עמדה בסיכומים, שהושגו בין הנהלת המטרו לבין נציגי הממשלה והמג'לס, בנוגע לסיוע תקציבי ממשלתי למטרו, שאמור היה לאפשר הוספת רכבות חדשות לרשת. כתוצאה מכך לא נוספו

לרשת קרונות חדשים בארבע השנים האחרונות ואילו הקרונות הפועלים כיום הינם בני למעלה מעשור ודורשים תיקונים תכופים. משמעות הדבר היא מחסור חמור בקרונות, שאינו מאפשר לרשת לעמוד בדרישות הנוסעים. עוד טען האשמי, כי הממשלה העבירה להנהלת המטרו רק חלק קטן מהתקציב, שאושר על-ידי המג'לס, וכן נמנעה מלהעביר את הסיוע הנדרש לסבסוד מחירי הכרטיסים (תאבנאכ, 2 נובמבר).

הנשיא אחמדינז'אד טען בשבוע שעבר, כי בשנים האחרונות העבירה הממשלה סיוע ניכר למטרו וכי הבעיות הכלכליות הקשות מהן סובלת הרשת נובעות מניהול לקוי. מבקרי הנשיא טוענים, לעומת זאת, כי מדיניות הנשיא ביחס למטרו בטהראן נובעת בעיקרה משיקולים פוליטיים הקשורים ליריבות הפוליטית החריפה בינו לבין ראש עיריית טהראן, מחמד באקר קאליבאף (Mohammad Bagher Ghalibaf), ומנהל המטרו, מחסן האשמי.

הודעתו של הנשיא בנוגע לכוונה להעביר את ניהול המטרו לאחריות הממשלה עוררה ביקורת חריפה מצד מבקריו ואף הסתייגות מצד המועצה לקביעת האינטרס של המשטר. דובר המועצה, עבאס-עלי כדח'דאאי (Abbas-Ali Kadkhoda'i), אמר בסוף השבוע שעבר, כי ניהול המטרו נתון בידי עיריית טהראן בהתאם לחוק וכי העברתו לידי הממשלה מחייבת אישור של המג'לס (סוכנויות הידיעות, 14 נובמבר).

מחמד חסן מקימי (Mohammad Hasan Moghimi), יו"ר ועדת הפיתוח של המג'לס, האשים את הממשלה באחריות לבעיות מהן סובל המטרו בטהראן ובניצול הקשיים בהענקת שירותי רכבת תחתית לאזרחים לצרכים פוליטיים. עוד טען מקימי, כי העברת האחריות לניהול המטרו לידי הממשלה אינה חוקית (רוז אונליין, 15 אוגוסט). גם חבר המג'לס, קדרת-עלי עליח'אני (Ghodrat-Ali Alikhani), תקף את הודעת הנשיא ואמר בראיון לאתר פ'ארלמאן ניוז, כי על הממשלה לעמוד בהתחייבויותיה התקציביות למטרו ולסייע לעיריית טהראן בפתרון בעיות המטרו. לממשלה יש בעיות רבות משלה ואל לה להתערב בניהול ענייני העיר, אמר עליח'אני (פ'ארלמאן ניוז, 14 אוגוסט).

האתר תאבנאכ, המזוהה עם מבקרי הנשיא במחנה השמרני הפרגמאטי, מתח אף הוא ביקורת חריפה על הנשיא ואף טען, כי הנתונים שמסר הנשיא בנוגע לסיוע, שהעניקה כביכול הממשלה

למטרו בשנים האחרונות, הינם חסרי כל בסיס ושקריים. האתר תהה, כיצד בכוונת הממשלה לפתור את המצוקה הכלכלית במטרו של טהראן בשעה שבארבע השנים האחרונות לא הצליחה הממשלה לממש את הבטחותיה לקידום פרויקטי רכבת תחתית בערים מרכזיות אחרות ובהן: משהד, אצפהאן, שיראז, תבריז ואהואז (תאבנאכ, 14 אוגוסט).

על אף מאבק נמשך מצד השלטונות: עליה נמשכת בהיקף השימוש בצלחות לוויין

סגן ראש רשות השידור האיראני, עלי דאראבי (Ali Darabi), הביע השבוע דאגה מהתרחבות השימוש בצלחות לוויין בקרב אזרחי איראן. בכינוס דתי בינלאומי בטהראן אמר דאראבי, כי כ-40 אחוזים מאזרחי המדינה עושים כיום שימוש בצלחות לוויין לצורך קליטת שידורי טלוויזיה מחו"ל. הוא ציין, כי אויביה של איראן פונים למערכה תקשורתית במקום לאמצעים צבאיים ועושים שימוש ברשתות טלוויזיה בלוויין על מנת לממש את יעדיהם: החלשת האסלאם והפצת האמונה הנוצרית ו"האסלאם האמריקאי".

דאראבי הצביע על עליה ניכרת בשימוש בצלחות לוויין באיראן ואמר, כי שיעור השימוש בהן בקרב משפחות איראניות גדל בשנה האחרונה פי שניים ביחס לשנה שעברה. רשתות הטלוויזיה בלוויין והאינטרנט, אמר דאראבי, משמשות כיום להפצת רעיונותיו ומחשבתו של "האימפריאליזם העולמי". לדבריו, 116 תחנות טלוויזיה בלוויין נקלטות כיום באיראן ומטרתן העיקרית - בעיקר זו של התחנות המשדרות בשפה הפרסית - היא החלשת הדת והערכים האסלאמיים בחברה האיראנית (איסנ"א, 13 נובמבר).

עצרי איראן המזוהה עם הזרם השמרני-הפרגמטי ציין השבוע בהתייחסו להצהרותיו של דאראבי, כי רשות השידור האיראנית היא האחראית להתרחבות השימוש בצלחות לוויין באיראן. יש לשאול את האחראים על רשות השידור, מדוע ממשיכים אזרחי איראן להעדיף את שידורי הטלוויזיה הזרים הנקלטים בלוויין על פני השידורים האיראנים על אף התקציב הגדול ממנו נהנית רשות השידור האיראנית, ריבוי תחנות הטלוויזיה האיראניות המשדרות ברמה הלאומית והמחוזית ומאות שעות השידור בטלוויזיה וברדיו של איראן. על אחראים אלה לבחון, מהי הסיבה לירידה החדה בשיעורי הצפייה בשידורי רשות השידור האיראנית בשנה האחרונה. אילו היו התוכניות המשודרות על-ידי רשות השידור עונות לטעמים של האזרחים האיראנים, נכתב בעצרי איראן, לא היינו עדים לירידה הדרמטית בשיעור הצפייה בשידורים האיראנים. האתר הזהיר, כי אם

תימשך מדיניותה הנוכחית של רשות השידור הממלכתית, תימשך גם בעתיד הירידה בצפייה בשידורי הרשות (עצ-י איראן, 14 נובמבר).

יצוין, כי אין זו הפעם הראשונה שבכירים איראנים מבטאים דאגה מהתרחבות השימוש בצלחות לוויין בקרב אזרחים איראנים על אף המאבק הבלתי-פוסק מצד השלטונות כנגד התקנות צלחות לוויין והשימוש בהם בבתי האזרחים. בנובמבר 2007 אמר חבר ועדת התרבות של המג'לס, סעיד אבו-טאלב (Sa'ïd Abu-Taleb), כי ערוצי הטלוויזיה הרשמיים באיראן אינם מספקים מענה לצרכים המגוונים של כלל האוכלוסייה וכי לא ניתן עוד למנוע את השימוש בערוצים הלווייניים על-ידי האוכלוסייה באמצעות הטלת מגבלות וניהול מאבק כנגד התופעה.

גם אנשי דת שמרנים בכירים התבטאו במספר הזדמנויות כנגד השימוש בצלחות לוויין. כך, למשל, קבע בעבר דרשן תפילות יום השישי במשהד, סיד אחמד עלם-אלהדא (Seyed Ahmad Alam al-Hoda), כי צלחות הלוויין גרועות יותר משימוש בסמים וכי אלה המציבים צלחות אלה מעל גגות בתיהם מרעילים את ילדיהם במו ידיהם. תחנות הטלוויזיה בלוויין, אמר איש הדת השמרני, מפיצות שחיתות, סקס והסתה אנטי-אסלאמית ואנטי-מהפכנית ועל השלטונות להיאבק בהברחת הצלחות לאיראן ובהפצתן.

בשנת 1995 נחקק באיראן חוק האוסר שימוש בצלחות לוויין ומחייב את האזרחים להסיר את הצלחות מעל הגגות. בשנים האחרונות המשיכו כוחות ביטחון הפנים באיראן במבצעים עתיים להסרת צלחות הלוויין מעל בתי האזרחים במסגרתם הוחרמו אלפי צלחות לוויין. מבצעים אלה נחלו, עם זאת, כישלון חרוץ ורוב צלחות הלוויין שהוסרו הוחלפו תוך זמן קצר בצלחות חדשות.

כמה זמן מדברות נשים איראניות בטלפון מדי יום?

חוקרת מאוניברסיטת טהראן עדכנה השבוע, כי נשים בטהראן מדברות בטלפון בממוצע שעתיים מדי יום. בכנס בנושא תרבות הצריכה באיראן ציינה החוקרת, כי עוד מצביעים מחקרים, שנעשו בקרב נשים איראניות, כי אחת הפעולות הראשונות הנעשות על-ידי נשים לאחר השכמתן היא הדלקת טלוויזיה. לדבריה, נשים רבות דיווחו, כי הן משאירות את הטלוויזיה דלוקה גם כשהן עובדות במטבח (פרדא, 15 נובמבר).

יצוין, כי בכנס אחר, שנערך בחודש מאי שעבר באוניברסיטת אזאד בקזוין ועסק אף הוא בתרבות צריכה ובניהול זמן בקרב אזרחי איראן, עדכן אחד החוקרים, כי מחקרים שונים מצביעים על כך, שאזרחי איראן מדברים בטלפון בממוצע פי ארבעה יחסית למדינות אחרות בעולם.

בשנה האחרונה נערכו באיראן מספר כנסים, שעסקו בהרגלי הצריכה ובדרכים להגברת החיסכון בקרב אזרחי איראן. זאת ברוח הכרזתו של המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, על השנה האיראנית הנוכחית כ"שנת השינוי בתרבות הצריכה".